

תורה שבעל פה

תפילה כמפגש

הוראות

- א. משך הבחינה : שעה וחצי
- ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה פרק אחד
(20 x 5) – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין
- ד. הוראות מיוחדות : אין

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד, יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

/המשך בעמוד הבא/

השאלות

ענו על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה - 20 נקודות)

1. פתיחת התפילה

א. ברכות התורה

(1) ברכות התורה כוללות שלש ברכות. כתבו את הנושא [התוכן] של שתיים מהברכות.

(2) כתבו שני נימוקים מדוע נשים חייבות בברכת התורה.

(10 נקודות)

ב. ברכות השחר

(1) מתי מברכים את ברכות השחר לפי הגמרא, ומדוע אנחנו נוהגים אחרת?

(2) כתבו מהי הברכה הפותחת את פסוקי דזמרה ומהי הברכה המסיימת את פסוקי דזמרה.

(10 נקודות)

2. יצירת אווירה מתאימה לפני תפילת העמידה

א.

(1) בשולחן ערוך כתוב שמותר למתפלל לאחוז בידו סידור בשעת התפילה.

הסבירו מדוע היה אפשר לחשוב שאסור לעשות זאת, והסבירו מדוע בכל זאת הדבר מותר.

(2) תלמיד נכנס לבית הכנסת ובידו כדורסל. באיזה תנאי מותר לתלמיד זה להתפלל בעודו אוחז

בכדור? נמקו את תשובתכם

(9 נקודות)

ב. תפילה כנגד הקיר

(1) מדוע יש להתפלל כנגד קיר?

(2) יש מצבים שבהם לכתחילה מותר להתפלל כנגד דבר שחוצץ בין המתפלל לקיר. כתבו דוגמה

אחת.

(5 נקודות)

ג. אסור לעבור לפני אדם המתפלל תפילת עמידה או לשבת בתוך ארבע אמותיו.

(1) ציינו שני מצבים שבהם מותר לעבור לפני אדם המתפלל תפילת עמידה.

(2) ציינו מצב אחד שבו מותר לשבת ליד אדם המתפלל תפילת עמידה.

(6 נקודות)

3. התנהגות בזמן התפילה

א. שלוש פסיעות לפני התפילה

(1) מדוע נוהגים לפסוע שלוש פסיעות קדימה לפני תפילת העמידה?

(2) כתבו שני טעמים למנהג לפסוע שלוש פסיעות לאחור לפני שפוסעים קדימה.

(7 נקודות)

ב. כריעות בתפילת העמידה

(1) בתפילת העמידה צריך לשחות (לכרוע) חמש פעמים. ציינו שלוש מן הפעמים האלה.

(2) כתבו מהו ההבדל בין האופן שבו כורעים, ובין האופן שבו מזדקפים מן הכריעה, והסבירו את

הטעם להבדל זה.

(7 נקודות)

ג. איזו בקשה נוהגים לבקש אחרי אמירת "עושה שלום במרומיו... ואמרו אמן"? ומהי הסיבה לבקשה

זו?

(6 נקודות)

4. תחנון; סיום התפילה

א. תחנון

(1) מה הם שני החלקים של התחנון?

(2) בני קהילות אשכנז ואחדים מבני קהילות הספרדים נוהגים להרכין את הראש ולהשעינו על היד

באמירת התחנון. כתבו הסבר אחד למנהג זה.

(6 נקודות)

ב. פטור אנשים פרטיים מתחנון

(1) ציינו שני מקרים הנוגעים רק לאנשים פרטיים, שבהם אין אומרים תחנון בתפילה.

(2) כתבו מה משותף למקרים שציינתם, והסבירו מדוע אין אומרים תחנון במקרים אלה.

(8 נקודות)

ג. סיום התפילה

(1) מדוע נוהגים לומר "היום יום... בשבת" לפני אמירת שיר של יום?

(2) יש פוסקים שסוברים שלכתחילה יש לומר את פיטום הקטורת מתוך הסידור. כתבו את הנימוק

לדעתם.

(6 נקודות)

5. תפילת מנחה וערבית

א. תפילת מנחה

(1) שני זמנים הוזכרו לתחילת תפילת מנחה: (1) שש שעות ומחצה. (2) תשע שעות ומחצה. – על פי

מה נקבעו שני זמנים אלה?

(2) הגמרא אומרת שיש מעלה מיוחדת בתפילת מנחה. מה הטעם לכך?

(3) כתבו ארבעה מן המרכיבים (חלקים) שיש בתפילת מנחה.

(11 נקודות)

ב. מדוע פותחים את תפילת ערבית באמירת 'והוא רחום? כתבו טעם אחד.

(3 נקודות)

ג. תפילת ערבית רשות/ חובה

(1) יש דיון בגמרא האם תפילת ערבית רשות. אבל בימינו תפילת ערבית היא חובה. מדוע?

(2) הדיון בגמרא אם תפילת ערבית רשות נוגע רק לתפילת העמידה ולא לקריאת שמע. הסבירו

מדוע.

(6 נקודות)

6. תפילות בזמנים מיוחדים

א. אדם שכח לומר "המלך הקדוש" בעשרת ימי תשובה. מה עליו לעשות? פרטו שני מצבים.

(4 נקודות)

ב. אדם שכח לומר "יעלה ויבוא" בחול המועד סוכות. מה עליו לעשות? פרטו שני מצבים.

(4 נקודות)

ג. חנוכה ופורים

(1) אדם שכח לומר "על הניסים" בחנוכה ובפורים וסיים את תפילת העמידה. מה הדין, ומדוע?

(2) מדוע אין אומרים "הלל" בפורים? כתבו סיבה אחת.

(6 נקודות)

ד. יום העצמאות ויום ירושלים

(1) הרבנות הראשית קבעה שיש לומר הלל שלם בברכה ביום העצמאות וביום ירושלים.

הסבירו את הטעם לקביעה זו של הרבנות הראשית, וציינו מועד בשנה שקבעו חז"ל לומר בו הלל

שלם בברכה מאותו טעם.

(2) היו פוסקים שחלקו על קביעת הרבנות הראשית, ופסקו שיש לומר הלל שלם בלי ברכה בימים

אלו. כתבו נימוק אחד של פוסקים אלו לעמדתם.

(6 נקודות)

בהצלחה!